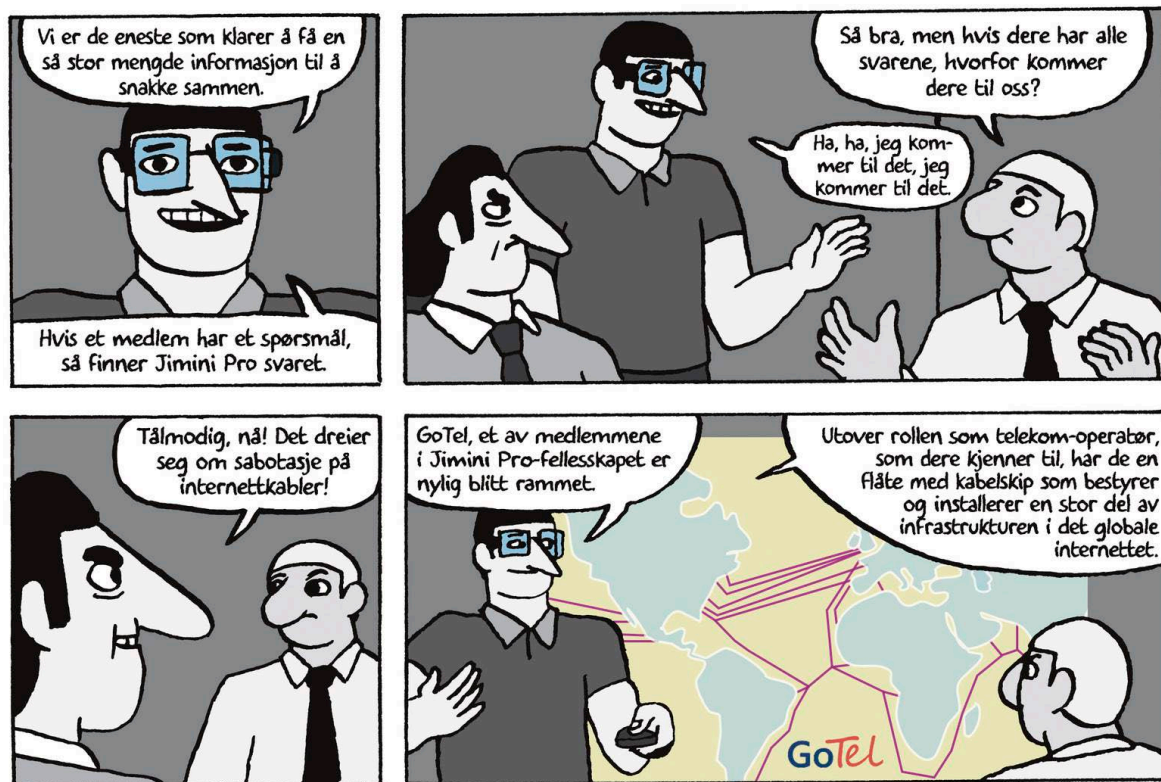

Klimakrise og overvåkningskapitalisme i tegneserieformat

To oversatte bøker av den franske tegneserieskaperen Robin Cousin tar for seg henholdsvis økologisk kollaps og teknologisk assistert paranoia. Én av dem er blant fjorårets beste tegneserierutgivelser på norsk.

Med og uten farger: Jean Melvilles profil er tegnet i en grovkornet, nærmest primitiv stil og hovedsakelig fargelagt med gråtoner. Det er kun når rollefigurene ser verden gjennom teknologiske hjelpemidler at den får farger. (Foto: Robin Cousin)

Av [Aksel Kielland](#), Anmelder og kommentator

Før jul lanserte det lille forlaget Epic.no sine to første tegneserierutgivelser. *Jean Melvilles profil* og *Milliarder av speil* er begge science fiction-fortellinger lagt til en nær fremtid, skrevet og tegnet av franskmannen Robin Cousin (f. 1984).

Det utgis ikke altfor mange oversatte tegneseriebøker beregnet på voksne lesere her til lands, og påfallende få utgivelser fra Europas største tegneserienasjon Frankrike. Cousin kan vanskelig hevdes å være det åpenbare stedet å starte når man skal vise norske lesere hva Frankrike har å by på, men han *er* en interessant tegneserieskaper, og oversettelsen av disse lettbenete og underholdende fremtidsfablene må derfor føres i kolonnen for gledelige overraskelser.

Presens-apokalyptisk

Milliarder av speil utspiller seg i en fremtid der jordklodens økologiske kollaps for alvor er i gang, og hvor menneskenes selvoppholdelsesdrift og fremtidstro står i fare for å kollapse med den. Til tross for at klimakatastrofen kverner på med full styrke, har nemlig ikke menneskeheten greid å tøyse utslippene av CO₂.

Dyrearter utryddes over en lav sko, drikkevannet rasjoneres, og i mangel på tro på at det er realistisk å sette en stopper for den sivilisatoriske selvskadingen, ser man til verdensrommet i håp om å finne nye beboelige verdener. Når en ansatt i den europeiske romorganisasjonen ESA offentliggjør bilder av det som ser ut som enorme teknologiske strukturer på en planet 45 lysår unna, blir det fåfengte håpet om muligheten til å starte på nytt erstattet av en angstpreget forventning om et nært forestående møte med en fremmed rase.

Dette premisset danner utgangspunktet for Cousins portrett av de psykologiske mekanismene som gjør det mulig å tro at menneskeskapte klimaendringer ødelegger verden samtidig som man ikke gjør noe for å stoppe dem. Med en enkel strek som vektlegger tydelighet fremfor nyanser dramatiserer han samtidens mentale landskap som en fortelling om motvillige intergalaktiske ambassadører, bloggende dommedagsprofeter og en obskur sekt som har lyttet til signaler fra den påstått bebodde planeten i mange tiår før vitenskapen fattet interesse for den.

Til tross for et fruktbart utgangspunkt og godt driv (boken er morsom å lese) er det noe utpreget godmodig og tannløst over Cousins behandling av de eksistensielle spørsmålene. Det er som hverken tegningene, personskildringene eller dramaet står i forhold til tematikken. Og når fortellingen fisler ut i en uforløst slutt som understreker håpets passiviserende kraft, er det vanskelig å si om det er et bevisst grep eller om Cousin er et offer for samme psykologiske mekanismer som rollefigurene sine.

Hvem overvåker overvåkerne

Jean Melvilles profil lykkes langt bedre med å balansere samtidsdiagnose og underholdning. Hovedpersonen Gary er ansatt i et lite detektivbyrå som får i oppdrag å etterforske sabotasje på noen undersjøiske internettkabler av et stort teknologiselskap. Som et kombinert hjelpemiddel og frynsegode utstyres Gary og kollegene med selskapets siste nyvinning, en smartbrille à la Googles briller, som bruker *augmented reality* til å hjelpe brukeren med å bli en mer effektiv og høytpresterende utgave av seg selv (eller *lykkelig* som det heter i visse kretser).

Gary oppdager snart at oppdragsgiveren har skjulte motiver. Samtidig som han begynner å bruke smartbrillene, lar han seg derfor også overtale til å bli medlem av Random Computer Club, en aktivistisk digital plattform som har som mål å motvirke teknologibransjens målsettinger om optimalisering og effektivisering av mennesker og samfunn. Når etterforskningen tar ham fra Bretagne i Frankrike til Innsmouth i England (en fiktiv by som figurerer i H. P. Lovecrafts forfatterskap) og fortiden innhenter nåtiden, begynner nivåene av utvidet virkelighet å gli over i hverandre. Jo nærmere han kommer løsningen på gåten, jo sterkere blir den teknologisk assisterte paranoiaen.

Boken er tegnet i en grovkornet, nærmest primitiv stil og hovedsakelig fargelagt med gråtoner. Det er kun når rollefigurene ser verden gjennom teknologiske hjelpemidler at den får farger, og denne visuelle flateten bygger opp under fortellingens tiltagende klaustrofobi på snedig vis. Det som gjør *Jean Melvilles profil* til en av fjorårets beste norskspråklige tegneserieutgivelser, er nettopp at de samfunnskritiske perspektivene er flettet inn i en medrivende og godt fortalt thriller. På den måten trenger ikke observasjonene og analysene av vår tids forhold til teknologibransjens produkter og filosofi bære mer enn de kan tåle, men kan nøye seg med å berike Cousins underfundige, stiliserte fortelling om forbrytelse, virkelighetsoppfatning og straff.

redaksjon@morgenbladet.no

13/01/2023 00:05